

An aerial photograph showing a wide, turbulent river of yellowish-brown sand flowing through a lush green forest. The sand river is the central focus, with a single, dark, leafless tree standing in the middle of it. The surrounding forest is dense and green, with some trees appearing to be partially submerged or surrounded by sand. The overall scene depicts significant environmental damage and deforestation.

0,7 MILJARD EURO WINST, 66 MILJARD EURO SCHADE

RABOBANK DRAAGT AL MEER DAN 20 JAAR BIJ AAN NATUURVERWOESTING IN BRAZILIË

Leeswijzer bij het Profundo rapport: '€ 0.7 billion in profits, € 66 billion in damages'

GREENPEACE

Samenvatting

Rabobank financierde de afgelopen 23 jaar (periode 2000-2022) op grote schaal sectoren die een groot risico vormen voor ontbossing en natuurverwoesting in Brazilië. In totaal ging het volgens berekeningen van onderzoeksbureau Profundo – in opdracht van Greenpeace Nederland – om ongeveer 9,7 miljard dollar. Deze financieringen leverden Rabobank minimaal 0,7 miljard euro winst op. De milieu-, gezondheids- en sociale schade die te koppelen is aan deze geldstromen zijn waarschijnlijk vele malen hoger; Profundo berekende dat het gaat om tenminste 66 miljard euro.

Dat betekent dat tegenover iedere euro winst voor Rabobank ook 94 euro aan klimaat-, natuur- en gezondheidsschade staat. Deze kosten worden afgewenteld op de maatschappij.

Dat Rabobank medeverantwoordelijk is voor de Nederlandse stikstofcrisis, werd de afgelopen jaren steeds duidelijker. Maar in hoeverre is deze internationaal opererende Nederlandse bank – groot in de wereldwijde agribusiness – ook mede-verantwoordelijk voor schade elders in de wereld? Bijvoorbeeld in Brazilië, waar Rabobank al sinds 1989 actief is en sinds 2000 gestaag groeide? Deze vraag hebben we laten uitzoeken door onderzoeksbureau Profundo.

© Nilmar Lage / Greenpeace

Profundo onderzocht voor ons:

- Hoeveel financiering heeft Rabobank verstrekt aan sectoren met een grote impact op Braziliaanse natuur (soja, rundvlees en papier en pulpproductie) en hoeveel winst heeft dat Rabobank opgeleverd?
- Wat is het *indirecte* aandeel van Rabobank in de Braziliaanse sojasector, door het financieren van de soja-intensieve vee-industrie in Nederland, en hoeveel winst is daarbij gemaakt?
- Hoeveel natuur-, klimaat- en gezondheidschade en -verlies kan worden gekoppeld aan deze directe en indirecte geldstromen van Rabobank naar sectoren met een grote voetafdruk op Braziliaanse natuur?
- Wat kost deze schade de maatschappij in euro's?¹

Directe geldstromen naar risicosectoren

In de periode 2000-2022 verstrekte Rabobank volgens Profundo ongeveer US\$ 9,7 miljard aan leningen en andere financiële diensten aan bedrijven in de rundvlees-, soja- en pulp- en papiersector in Brazilië. Van deze sectoren is bekend dat er op grote schaal bossen en andere cruciale natuurgebieden worden verwoest. Deze sectoren dragen ook bij aan klimaatopwarming; enerzijds komen bij bosbranden, aangestoken door boeren om het land om te vormen tot landbouwgrond, veel broeikasgassen vrij. Anderzijds gaat het om de uitstoot van methaan – een broeikasgas vele malen sterker dan CO₂ – uit de rundvleesindustrie.

Tevens gaat de productie van soja voor veevoer en de pulp- en papierproductie gepaard met enorm veel pesticidengebruik, met negatieve effecten op de Braziliaanse natuurlijke ecosystemen én op de gezondheid van mensen.

Indirecte geldstromen naar risicosectoren

Naast deze directe geldstromen naar ontbossingsrisicosectoren is Rabobank ook met indirecte geldstromen verbonden aan de Braziliaanse soja-industrie, namelijk via de

financiering van de Nederlandse veestapel. Deze is grotendeels afhankelijk van geïmporteerd veevoer, vaak gemaakt van soja. Volgens Profundo komt gemiddeld de helft van alle soja-importen uit Brazilië (periode 2020-2022). In de berekeningen naar natuur-, klimaat- en gezondheidsschade door de sojateelt in Brazilië is dit Nederlandse aandeel van Rabobank meegenomen. In de berekeningen is geen rekening gehouden met financiering door Rabobank van activiteiten buiten Brazilië en Nederland die mogelijk ook een impact hebben op bossen en natuur in Brazilië.

De totale winst die Rabobank heeft gemaakt in de periode 2000-2022 met de directe en indirecte geldstromen naar deze sectoren komt volgens Profundo neer **op 717 miljoen euro bruto resultaat, op basis van bijna 2 miljard euro netto rentebaten.**

Klimaat-, natuur- en gezondheidsschade

Profundo berekende hoeveel schade deze geldstromen mogelijk hebben veroorzaakt. De getallen in het onderzoek zijn gecorrigeerd voor het aandeel dat Rabobank heeft in de totale financiering van de bedrijven in de ontbossingsrisicosectoren.

© Christian Braga / Greenpeace

© Tuane Fernandes / Greenpeace

Daarnaast is er een correctie toegepast voor het aandeel ontbossing in die sector. Want niet ieder lapje rundvlees en niet iedere sojaboon leidt tot ontbossing of natuurverwoesting.

Niet alle financiële gegevens die nodig waren voor dit onderzoek zijn voorhanden. Profundo heeft daarom gebruik gemaakt van schattingen op basis van beschikbare gegevens. Na deze rekentoepassingen, die uitgebreid worden beschreven en toegelicht in het rapport, komt Profundo tot de volgende **conclusies** over Rabobanks financiering in de periode 2000-2023:

1 KLIMAATSCHADE

De directe en indirecte geldstromen van Rabobank naar ontbossingsrisicosectoren in Brazilië kunnen worden gekoppeld aan

- **108 miljoen ton CO₂e-uitstoot** door ontbossing en
- **148 miljoen ton CO₂e door methaan** uit de Braziliaanse vee-industrie.

De schade die deze totale CO₂e-uitstoot veroorzaakt, komt – afhankelijk van de rekenmethode – neer op **bijna 22 miljard euro**. Als de sociale impact van klimaatopwarming ook wordt meegenomen in de berekeningen, kan dit bedrag zelfs oplopen tot **296,6 miljard euro**.²

2 NATUURSCHADE

De directe en indirecte geldstromen van Rabobank aan ontbossingsrisicosectoren kunnen worden gekoppeld aan **387.700 hectare ontbossing en natuurverlies**. Dat is 24 keer de oppervlakte van Texel. Als ook de negatieve effecten van ontbossing op de randen van het bos worden meegerekend, gaat het om 434.224 hectare.³

De directe en indirecte geldstromen van Rabobank aan ontbossingsrisicosectoren kunnen worden gekoppeld aan **26,6 miljard euro aan biodiversiteitsverlies**. Bij een rekenmethode waarbij ook wordt gekeken naar de maatschappelijke kosten als bossen niet worden hersteld, komt het verlies van biodiversiteit vele malen hoger uit, namelijk op **142,7 miljard euro**.⁴

3 GEZONDHEIDSSCHADE

De directe en indirecte geldstromen van Rabobank in ontbossingsrisicosectoren kunnen worden gekoppeld aan minstens **17 miljard euro aan gezondheidsschade** door luchtvervuiling en pesticidengebruik.

Alles bij elkaar opgeteld, stelt Profundo dat de geldstromen van Rabobank in Brazilië gekoppeld kunnen worden aan naar schatting **minstens 66 miljard euro schade, wat kan oplopen tot 458 miljard euro**.

Het winstmodel van Rabobank in sectoren die berucht zijn om het verwoesten van natuur is gebaseerd op het afwentelen van de klimaat-, natuur- en gezondheidskosten op de samenleving.

Niet alles kan een prijskaartje krijgen

Veel kosten die gepaard gaan met klimaatopwarming, natuurverwoesting en mensenrechtenschendingen zijn bij deze berekeningen van Profundo niet meegenomen. Verlies aan cultuur door het verliezen van je natuurlijke leefomgeving is moeilijk in geldwaarde uit te drukken. Ook de kosten van geweld tegen Inheemse groepen en lokale gemeenschappen, dat vaak gepaard gaat met deze natuurverwoesting, zijn niet meegenomen. Daarnaast is er in de rekenmethodes geen prijskaartje gehangen aan de intrinsieke waarde van natuur.

Wat moet er nu gebeuren?

Om te beginnen willen we dat Rabobank per direct **stopt met het financieren van de industriële landbouw die leidt tot natuurverwoesting.** Daarnaast moeten zij wat ons betreft ook **meebetalen aan de aangerichte schade** in het buitenland, net zoals ketenspelers moeten gaan meebetalen aan het Nederlandse stikstoffonds. Er is immers veel geld nodig om bijvoorbeeld natuur te herstellen of landbouw te hervormen. Tevens hebben landen en mensen in het globale zuiden steun nodig bij het tegengaan van de ergste gevolgen van klimaatopwarming en natuurverwoesting, zoals droogte en onvoorspelbaar weer. Want juist die mensen en landen die het minste hebben bijgedragen aan klimaatopwarming en natuurverwoesting, worden het hardste geraakt door de gevolgen ervan. Het is niet meer dan logisch dat alle bedrijven en financiële instellingen die jarenlang winst maakten ten koste van natuur en milieu, zoals Rabobank, nu ook gaan meebetalen om de aarde voor iedereen leefbaar te houden.

Hoe hoog het bedrag precies is dat Rabobank moet betalen, is in dit rapport niet berekend. Want naast Rabobank zijn nog veel meer ketenspelers die geprofiteerd hebben van de industrieën die Rabobank heeft gefinancierd. Denk aan veevoedergiganten, graanhandelaren en supermarkten.

Systeemfout

Dit rapport, toegespitst op Rabobank's financiering van ontbossingsrisicosectoren in Brazilië, is slechts een voorbeeld van de vele rapporten die uitwijzen dat (Europese) geldstromen bijdragen aan klimaat-, natuur- en gezondheidsschade wereldwijd. Dit onderzoek geeft aan dat het winstmodel van financiële instellingen is gebaseerd op het afwentelen van de klimaat-, natuur- en sociale kosten op de maatschappij. Om de huidige klimaat-, en natuurcrisis te kenteren, en de extreme gevolgen ervan te voorkomen, is radicale hervorming van deze sector noodzakelijk.

Wetten

De afgelopen decennia is keer op keer gebleken dat vrijwillige toezeggingen en beloftes van bedrijven om ontbossing te stoppen onvoldoende werken. Daarom roepen wij de Nederlandse overheid op om zich hard te maken voor Europese wetgeving die geldstromen naar natuurverwoesting gaat verbieden. In het vervolg op de Europese ontbossingswet die in juni 2023 van kracht is gegaan, moet de Europese Commissie met een plan komen om deze verwoestende financiering te stoppen.

Eindnoten

- 1 Greenpeace Nederland is van mening dat alles wat leeft ook een intrinsieke waarde heeft die niet in geld valt uit te drukken. Bovendien kan niet alle schade hersteld worden; dan is er sprake van verlies. De geldwaarde die in dit rapport wordt berekend voor de schade en het verlies, is dus slechts een klein onderdeel van de totale waarde van bijvoorbeeld een mensenleven, een omgekapte boom of een uitgestorven diersoort, wellicht zelfs een dier dat we nog niet eens kenden.
- 2 In het low- end scenario is de berekening gemaakt aan de hand van de huidige CO₂ kosten per ton van €86, zoals afgesproken in de EU. In het high- end scenario wordt het concept van de maatschappelijke kosten van kooldioxide (SCCO₂) toegepast: op basis van verschillende studies berekende Profundo een gemiddelde CO₂e-prijs van € 1.160 per ton, wat leidt tot een veel hogere klimaatrekening van € 296,6 miljard.
- 3 De hectares die verloren gaan door ontbossing moeten vermenigvuldigd worden met een factor 1,12 om rekening te houden met extra degradatie aan bijvoorbeeld de randen van het bos. Dat leidt tot ontbossingscijfer van 1,2 x 387.700 hectare = 434.224 hectare.
- 4 CE Delft berekent op basis van diverse onderzoeken een waarde van € 5.328 per hectare per jaar (aanname: 1US\$=0,99€) voor tropisch bos. Deze uitkomsten zijn gebaseerd op de waarde van ecosysteemdiensten en komen overeen met data en methodologie in studies verzameld in de Ecosystem Services Valuation Database (ESVD).

GREENPEACE

Greenpeace is een onafhankelijke, internationaal opererende milieuorganisatie die zich inzet voor een groene, vreedzame planeet. We zijn mensen met een missie. Met en namens miljoenen wereldverbeteraars gaan we de confrontatie aan met grote bedrijven en overheden. Samen hebben we de kracht, kennis en het lef om grote milieuproblemen bij de wortels aan te pakken. Samen maken we het verschil.

Foto cover: © Greenpeace / Daniel Beltrá

© juli 2023 - Stichting Greenpeace Nederland

Postbus 3946

1001 AS Amsterdam

0800 422 33 44

info@greenpeace.nl

www.greenpeace.nl

KvK nummer: 41198809

